

NOVEL·LA CATALANA DEL SEGLE XX (1900-1939)

Curs: 2009-2010 Codi: 28669 Crèdits: 6

Cicle: Segon Tipus d'assignatura: Obligatòria Semestre: Primer

PROFESSOR(S)

Jordi Castellanos

DESCRIPCIÓ GENERAL, OBJECTIUS I REQUISITS PREVIS

S'estudiarà la novel·la catalana del segle XX en relació amb l'evolució del gènere a Europa. S'estudiaran els corrents, els autors i les obres; la funció del gènere i el seu encaix en la vida cultural. Amb aquest objectiu, es llegiran i s'estudiaran a classe textos teòrics, fragments d'obres catalanes i estrangeres i, en la seva totalitat, algunes de les obres més representatives del període.

L'estudiant haurà de conèixer, en finalitzar el curs, quins són els corrents, els autor i les obres més significatives del període, la seva relació amb els corrents novel·lístics de l'Europa contemporània i, també, quina és la funció i el sentit del conreu de la novel·la a la Catalunya del període estudiat.: els lligams entre el gènere i el públic i les relacions amb la vida cultural i social del període.

ESBÓS DEL TEMARI

1. La novel·la modernista. La crisi del Naturalisme i crisi del gènere. Novel·la i conte: la recerca de noves formes narratives. Els contes de Joaquim Ruyra. La concentració dramàtica. Casellas. Víctor Català.

- 1.1. Els corrents novel·lístics (I). La novel·la simbòlica. Raimon Casellas. Víctor Català el "drama rural". Prudenci Bertrana. Josep Pous i Pagès. El marc ciutadà: J. Massó i Torrents. Josep M. Folch i Torres. Dues variants a Mallorca: J. Rosselló de Son Fortesa i Salvador Galmés.
- 1.2. Els corrents novel·lístics (II): Novel·la simbolista i decadentista. Miquel de Palol. Alfons Maseras. Altres.
- 1.3. Els corrents novel·lístics (III); Costumisme i novel·la. Santiago Rusiñol, Enric de Fuentes, Miquel dels S. Oliver. El cas Juli Vallmitjana.

2. La novel·la el conte en el Noucentisme.

- 2.1. L'Estètica arbitrària i els intents d'adaptació del gènere. Propostes i posicions de Josep Carner i Eugeni d'Ors. Novel·li públic: el mercat literari.
- 2.2. La necessitat de la novel·la: Josep Carner i l'Editorial Catalana.
- 2.3. El conte. El conte meravellós (la rondalla); costumisme i crònica ciutadana; l'anotació psicològica. Conte, prosa, poesia. Conte i ironia. El conte a partir de 1918: Josep Carner, E. J. Martínez-Ferrando, E. Duran i Reynals, Carles Soldevila, altres.

3. La novel·la popular

- 3.1. L'evolució de les formes de producció i consum de la novel·la popular. El fulletó. Les col·leccions de novel·la curta. Les grans col·leccions del País

Valencià: d' "El Cuento del Dumenche" a "Nostra Novel·la". I a Catalunya: "La Novel·la Nova". "La Novel·la d'Ara". Altres.

3.2. Les formes de la novel·la de consum. L'èxit de la novel·la rosa i el fracàs dels altres gèneres. Josep M. Folch i Torres i la "Biblioteca Gentil". Clovis Eimeric i la "Biblioteca Damisel·la".

3.3. Autors cultes i novel·la popular. La valoració de la novel·la detectivesca.

4. La situació de la novel·la entre 1925 i 1936.

4.1. La crisi del Noucentisme i els nous models d'organització de la vida cultural. El debat entorn de la novel·la. Josep M. de Sagarra i la defensa del gènere. Carles Riba i "Una generació sense novel·la".

4.2. La nova organització de la vida cultural. La formació d'un públic. La significació del gènere i l'esclat de 1925.

4.3. El món editorial. Llibreria Catalònia ("Biblioteca Univers"). Editar sense editor: Edicions Diana i La Mirada. Edicions Proa. Quaderns Literaris i Edicions de la Rosa dels Vents. Altres. Traduccions. La creació de models.

4.4. Els premis de novel·la. El premi Crexells.

4.5. La crítica especialitzada. Domènec Guansé. Maurici Serrahima. Ramon Esquerra. Rafael Tasis.

5. Els corrents novel·lístics

5.1. La reacció antinoucentista: novel·la i realitat viscuda.

5.1.1. Reparició dels novel·listes modernistes. Evolució formal i temàtica de la novel·la modernista. Novel·la i autobiografia. Joan Puig i Ferrer. Prudenci Bertrana. Pere Coromines. Joan Santamaria. Altres: Josep M. Francès. Lluís Capdevila.

5.1.2. L'escriptor independent. Novel·la i periodisme. Josep Pla.

5.2. La novel·la psicològica. Psicologia i moral. El flux de la consciència: les formes del món interior. Velles i noves maneres de novel·lar.

5.2.1. La novel·la psicològica tradicional i els intents de renovació. Miquel Llor. Domènec Guansé. Carles Soldevila.

5.2.2. Josep Maria de Sagarra: La persistència de les velles formes i l'aproximació a la novel·la psicològica

5.2.3. El grup d'escriptors: Maria Teresa Vernet, Carme Montoriol, Rosa Maria Arquimbau, Aurora Bertrana. Els inicis de Mercè Rodoreda.

5.3. L'evolució del gènere en els anys trenta. La ruptura de les convencions. Desmitificació i caricatura.

5.3.1. El grup de Sabadell. L'herència de l'humor carnerià. C.A. Jordana, un antecedent. Joan Oliver i la ruptura moral. Francesc Trabal i la ruptura formal.

5.3.2. El cercle d'influència. Els inicis de Mercè Rodoreda i Pere Calders.

5.4. Altres vies de renovació. El retorn al Modernisme. Mite i desmitificació. La literatura de la "condició humana"

5.4.1. Deformació caricaturesca i mite personal: Salvador Espriu.

5.4.2. Els inicis de Llorenç Villalonga.

5.4.3. Sebastià Juan Arbó.

5.5. Crònica, conte i novel·la durant la guerra civil.

6. Prosa narrativa no imaginativa. Formes de substitució de la ficció. Memòries, periodisme, reportatge. Josep Pla, Lluís Nicolau d'Olwer, Antoni Rovira i Virgili, Joan Santamaria, Ferran Soldevila, Josep M. de Segarra. Altres.

LECTURES:

(es concretaran en iniciar-se el curs)

Prudenci Bertrana, *Nàufrags* (1907)
Eugeni d'Ors, *Gualba, la de mil veus* (1915)
Miquel Llor, *Laura a la ciutat dels sants* (1931)
Josep M. de Sagarra, *Vida privada* (1932)
Salvador Espriu, *Laia* (1932)
Francesc Trabal, *Vals* (1936)

BIBLIOGRAFIA

Selecció:

I. Bibliografia general

1. Carme ARNAU, *Marginats i integrats en la novel·la catalana (1925-1938)*, Barcelona, Edicions 62, 1987.
- 2.*Maria CAMPILLO, *El conte de 1911 a 1939*, Barcelona, Edicions 62, 1983.
- 3.Jordi CASTELLANOS, "Barcelona: ciutat i literatura", dins *Literatura, vides, ciutats*, Barcelona, Edicions 62, 1997, ps. 137-185.
- 4.Joaquim MOLAS, dir., *Història de la literatura catalana. Part Moderna*. Vols. VIII, IX i X, Barcelona, Editorial Ariel, 1986-1987.
- 5.*Neus REAL MERCADAL, *Les novel·listes dels anys trenta: obra narrativa i recepció crítica*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.
- 6.Vicent SIMBOR ROIG, "La lluita per la normalització de la narrativa valenciana durant el primer terç del segle XX", dins *Actes del setè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986, ps. 127-157.
- 7.*Alan YATES, *Una generació sense novel·la?*, Barcelona, Edicions 62, 1975.

III. Sobre autors (selecció) Bibliografia específica per temes

La novel·la i el conte en el Noucentisme.

- 1.Jaume AULET, *Josep Carner i els orígens del Noucentisme*, Barcelona, Curial Edicions Catalanes-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992..
- 2.Jordi CASTELLANOS, "Josep Carner i la literatura narrativa", dins Josep Carner. *Llengua, prosa, poesia*, ps. 31-62.
- 3.Jordi CASTELLANOS, "Les figuracions de la fantasia. Eugeni d'Ors i la novel·la", *Els Marges*, núm. 50 (juny 1994), ps. 10-27.
- 4.Marcel ORTÍN, *La prosa literària de Josep Carner*, Barcelona, Quaderns Crema, 1996.
- 5.Vicent ALONSO, *Entre la poesia en prosa i el conte literari (Sobre la literatura d'E. Martínez Ferrando)*, Barcelona, Institut de Filologia Valenciana-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992.

2. La novel·la popular

- 1.*Just ARÈVALO, *La cultura de masses a la Barcelona del nou.cents*, Barcelona, Curial Edicions Catalanes-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002.
- 2.Josep MIRACLE, *Josep M. Folch i Torres*, Tàrraga, Camps Calmet, 1971.
- 3.*Joaquim MOLAS, "La cultura catalana i la seva estratificació", dins *Reflexions crítiques sobre la cultura catalana*, Barcelona, Dept. de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1983, ps. 131-155.
- 4.Joaquim MOLAS, "Les col·leccions de novel·la curta", *Serra d'Or*, XXX, núm. 342 (abril 1988), ps. 60-65.
- 5.Núria PI I VENDRELL, *Bibliografia de la novel·la sentimental publicada en català entre 1924 i 1938*. Barcelona, Diputació de Barcelona, 1986.

3. La situació de la novel·la entre 1925 i 1936.

- 1.Jordi CASTELLANOS, "Mercat del llibre i cultura nacional (1882-1925)", *Els Marges*, núm. 56 (octubre 1996), ps. 5-38.
- 2.Jordi CASTELLANOS, "Carles Riba i la novel·la" en *Actes del Simposi Carles Riba*. (ISBN 84-7202-816-X), Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986, ps. 255-263.
3. Montserrat CORRETGER, *Escriptors, periodistes i crítics. El combat per la novel·la (1924-1936)*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008.
- 4.Joan FUSTER, "L'aventura del llibre català", dins *Commemoració dels 500 anys del primer llibre imprès en català. 1474-1974*, Barcelona, Fundació Carulla, 1972.
- 5.*Jacqueline HURTLEY, *Josep Janés. El combat per la cultura*, Barcelona, Curial, 1986.
- 6.*Albert MANENT, *Escriptors i editors del nou-cents*, Barcelona, Curial, 1984. Especialment: "Antecedents i història d'una aventura cultural: Edicions Proa", ps. 180-197.
- 7.*Francesc VALLVERDÚ, "L'edició catalana de 1923 a 1930", *Els Marges*, núm. 9 (gener 1977), ps. 23-50.

4. Els corrents novel·lístics

1. Carme ARNAU, *Introducció a la narrativa de Mercè Rodoreda*, Barcelona, Edicions 62, 1979.
2. Carme ARNAU, "Sebastià Juan Arbó o la tragèdia de la soledat", *Els Marges*, núms. 18-19 (gener-maig 1980), ps. 3-18.
3. Josep M. BALAGUER, "Pròleg" a Sebastià JUAN ARBÓ, *Hores en blanc*, Barcelona, Laia, 1982, ps. 7-26.
4. Josep M. BALAGUER, "Sebastià Juan Arbó i la crisi d'uns models culturals en la Catalunya dels anys 30", *Els Marges*, núm. 50 (juny 1994), ps. 105-113.
5. Josep M. BALAGUER, "Armand Obiols critica els companys de Sabadell", *Els Marges*, núm. 53 (setembre 1995), ps. 47-63.
6. Amanda BATH, *Pere Calders: ideari i ficció*, Barcelona, Edicions 62, 1987.
7. Carme Puig, ed., *Pere Calders i el seu temps*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003.
8. J. M. BENET I JORNET, "Visita al laberint grotesc de Salvador Espriu", *Els Marges*, núm. 7 (juny 1976), ps. 115-121.
9. Maria CAMPILLO, "Situació i sentit d'Una mena d'amor, de C.A. Jordana", *Els Marges*, núm. 11 (setembre 1977), ps. 101-109.
10. M. CAMPILLO, "Introducció" a Maria Teresa VERNET, *Les algues roges*,

- Barcelona, La Sal Edicions de les dones, 1986, ps. v-xxxi.
11. M. CASACUBERTA-M. GUSTÀ, EDS., De Rusiñol a Monzó. *Humor i literatura*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996 (Estudis sobre la ironia, Rusiñol, Carner, Trabal, Pla i Calders)
 12. J. CASTELLANOS, *Escriure amb el ritme de la sang. La represa de la novel·la catalana (1925-1929)*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2005.
 13. J. CASTELLANOS, "Josep Pla i la novel·la", dins en Gloria Granell-Xavier Pla, eds., *Josep Pla, memoria i escriptura. Actes del Col·loqui de l'any Pla*, Girona, Universitat de Girona, 2001, ps. 35-64
 14. Jordi CASTELLANOS, "La identitat qüestionada. *Un film (3000 metres)*, de Víctor Català", *Els Marges*, núm. 82 (primavera 2007), ps. 57-75.
 15. Josep M. CASTELLET, *Josep Pla o la raó narrativa*, Barcelona, Destino, 1978.
 16. Rosa M. DELOR, *Salvador Espriu, els anys d'aprenentatge (1929-1943)*, Barcelona, Edicions 62, 1993.
 17. Gabriella GAVAGNIN-V. MARTÍNEZ-GIL, "Laia o la tensió entre el conflicte psicològic i l'espectacle grotesc", dins DD.AA., *Salvador Espriu: algunes cartes i estudis sobre la seva obra*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995, ps. 71-105.
 18. Guillem Jordi GRAELLS, "Teoria literària i marginació", dins J. PUIG I FERRETER, *Vida interior d'un escriptor*, Barcelona, Editorial Selecta, 1973, ps. 7-15.
 19. Guillem J. GRAELLS, "Nota sobre Servitud i la narrativa puigiferreteriana", Epíleg a J. PUIG I FERRETER, *Servitud*, Barcelona, Nova Terra, 1973, ps. 201-211.
 20. Marina GUSTA, "Notes sobre *Vida privada*", *Els Marges*, núm. 22-23 (maig-setembre, 1981), ps. 33-48.
 21. Marina GUSTÀ, *Els orígens ideològics i literaris de Josep Pla*, Barcelona, Curial, 1995.
 22. Teresa IRIBARREN, "James Joyce a Catalunya", *Els Marges*, 72 (hivern 1004), ps. 21-44.
 23. Josep M. LLOMPART, "*Mort de dama*, de Llorenç Villalonga", dins *Guia de Literatura catalana contemporània*, Barcelona, Edicions 62, 1973, ps. 225-227.
 24. Joan Lluís MARFANY, "Els greuges de Prudenci Bertrana", dins *Aspectes del Modernisme*, Barcelona, Curial, 1975, ps. 231-252.
 25. Dolors OLLER, "Pròleg" a Francesc TRABAL, *Judita*, Barcelona, Edicions 62, 1977, ps. 7-15.
 26. Iolanda PELEGRÍ-Pilar MONNÉ-M.P. JORDÀ, "Miquel Llor", *Estudios escénicos*, núm. 20 (1974), ps. 41-83.
 27. Iolanda PELEGRI-Pilar MONNÉ, "Pròleg" a M. LLOR, *Viatge a qui sap on*, Barcelona, Edicions 62, 1977, ps. 5-16.
 28. Jordi PINELL, *Francesc Trabal i les seves novel·les*, Roma, Università degli Studi "La Sapienza", 1983.
 29. Neus REAL, *Mercè Rodoreda: L'obra de preguerra*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005.
 30. Pere Rosselló Bover, "La polèmica de l'aparició de *Mort de Dama*", *Randa*, núm. 33 (1993), ps. 33-64.
 31. E. VALVERDE LLOR, *Evocació biogràfica de Miquel Llor*, Barcelona, 1983.
 32. Jaume VIDAL ALCOVER, *Llorenç Villalonga i la seva obra*, Barcelona, Curial, 1980.

FORMA D'AVUACIÓ

Per superar l'assignatura l'estudiant haurà de participar en el treball de seminari que es farà a les classes: llegir prèviament els textos i preparar-los per al debat a classe; a més, haurà d'aprovar un examen que constarà de dues parts: la primera de comentari d'un text teòric que permeti desenvolupar alguna de les qüestions plantejades a classe i, la segona, de comentari d'un fragment d'una de les obres de lectura obligatòria. Haurà d'elaborar un treball, que podrà ser col·lectiu, centrat en l'estudi (i, si es possible, presentació a classe) d'una de les obres de lectura obligatòria. Per passar l'assignatura caldrà haver aprovat, per separat, l'examen i el treball i la nota final sortirà del promig entre les dues notes obtingudes. Per a la recuperació es guardarà, només dins del mateix curs, la nota de la part aprovada.

ALTRES DADES

Els estudiants podran trobar al Campus Virtual de l'Autònoma un dossier de textos i materials d'ajut per a l'estudi de l'assignatura.